

۱۲ تیرماه : هفتادونه سال از ترور میرزاده عشقی گذشت!

میرزاده عشقی، شاعر و روزنامه نگار انقلابی، بدون شک یکی از رادیکالترین روشنفکران تاریخ معاصر ایران است که هیچ زمانی در مقابل اربابان زور، زر و تزویر سر تعظیم فرود نیاورده و در راه آرمانهای خود جان داد و جاودانه شد.

نام اصلی میرزاده عشقی، سید محمد رضا کردستانی بود که در همدان متولد شد. عشقی تحصیلاتش را بصورت جسته و گریخته در اصفهان و همدان ادامه داد و در کشاکش جنگ اول جهانی راهی عثمانی می شود. در استامبول نوشته معروف «اپرای رستاخیز شهریاران ایران» را نوشت و درست از همان مقطع بود که روزنامه نگاری را بصورت جدی آغاز نمود. در بازگشت به ایران، حق امتیاز روزنامه «قرن بیستم» را گرفت و شروع به نوشتن مقالات و اشعار انقلابی در آن نمود. از این روزنامه فقط ۱۷ شماره چاپ گردید چرا که میرزاده عشقی در دوازدهم تیرماه ۱۳۰۳ بدست دو نفر از مزدوران نقاب پوش «رضا شاه» ترور گردید. عشقی در هنگام جان باختن فقط ۳۱ سال داشت.

در هفتاد و نهمین سال جان باختن میرزاده عشقی، نوشته ای بسیار جالب و خواندنی از او را درج می کنیم. این مطلب قسمتی از مقاله ی دوم از سه مقاله یی است که به قلم عشقی در شماره های ۶، ۷، ۸ روزنامه قرن بیستم منتشر شد. نام این سلسه مقالات «آدمهای تازه برای کار یا کار برای آدمهای تازه» بود. توجه داشته باشید که این مطلب دقیقا ۸۱ سال پیش نوشته شده است:

“ آنچه که قبلا در نظر گرفته بودند نشد، بی شبهه مایوس گردیده گمان خواهند داشت که اگر انقلاب نمی کردند به تر بود! وقتی صاحب این عقیده شدند مرتجع اند و مرتجع شاخ و دم ندارد.

تمام آن کسانی که در صدر مشروطیت با نهایت حرارت فریاد می زدند:
انقلاب ... انقلاب ... آزادی ... آزادی!
امروز با نهایت افسردگی می گویند: یاد دوره ناصرالدین شاه به خیر! بی خود انقلاب کردیم!

“ اینان همه مرتجع اند”.

باید به آنان گفت: اگر از انقلاب نتیجه ی منظوره گرفته نشد تقصیر شماست تقصیر خستگی شماست، چرا آن دو سال بعد از انقلاب رسوم مشروطیت و آزادی از حالیه که هفده سال از دوره ی انقلاب می گذرد به تر بود؟ سبب اش این بود که آن وقت شما خسته نشده بودید.

مرتجع نشده بودید.

....

آن ها حالت آن سوزن گرامافونی را دارند که در چندین صفحه استعمال گردید و کند شده و خاصیت اش از بین رفته است، آن سوزان باید به دور انداخت و سوزان تازه به کار برد.
باید یک عده عناصر تازه نفس متصدی شغل آنها بشوند.
آنها که امروز به ما می گویند: " تند تند نروید، عجله نکنید، قدری اغماض داشته باشید.
جوانی نکنید! ما هم همین طور مثل شما بودیم ولی حالا دانستیم که آن تند ی ها صلاح نبوده!"

این ها همه مرتجع اند”.

از روزنامه قرن بیستم، شماره ی هفتم، به تاریخ ۱۳۰۱ خورشیدی.